

59899 - Alkol İçerikli Yiyecek ve Kozmetiklerin Hükmü

Soru

Üniversite öğrencisiyim ve Eczacılık Fakültesi'nde okurken çoğu gıda ürününe çok küçük bir oranda alkol eklendiğini ve bunun iki maddeyi karıştırmak, ürünü korumak veya üründe daha fazla yoğunluk oluşturmak için yapıldığını keşfettim. İlgili maddeler şunlardır: Gliserol, Sorbitol, Ksilitol, Maltitol, Vanilin, Triasetin, Agar Agar, Pektin.

Diğer sorum ise: Genel olarak krem, parfüm ve kozmetik ürünlerinin hükmü nedir?

Detaylı cevap

Birincisi:

Alkol sarhoş edicidir ve sarhoş edici olan her şey, içki hükmünde olup içki haramdır. Burada alkolle ilgili iki husus vardır: Birincisi: Necis midir, değil midir? İkincisi: Başka ilaç ve besinlerle karıştığında etkisi olur mu?

Birinci meseleye gelince: Alimlerin çoğunluğu, alkolün necisliğini duyusal bir necaset olarak görmüşlerdir; fakat doğru olan görüş, öyle olmadığı ve necisliğinin manevi olduğu yönündedir.

İkinci hususa gelince: Alkol, başka ilaç ve gıdalarla karıştırıldığında etkisi ya belli olur ya da olmaz, etkisi açık ise karıştırmak haram olduğu gibi karıştırılan gıda ve ilaçları yiyecek veya içecek olarak kullanmak da haramdır.

Alkolün yiyecek ve ilaçlara hiçbir etkisi yoksa yiyecek ve içeceklerde kullanılması caiz olup alkolü doğrudan içmek ile başka şeylerle karıştırmak arasında fark vardır. Zira miktarı az olsa bile alkolü direk tüketmek haramdır. Ancak başka bir şeyle karıştırılmışsa, o zaman daha önceki detaya dikkat edilir.

Şeyh Muhammed b. Salih el Useymin bu konuda şöyle dedi:

Alkol, bilindiği üzere sarhoş edici bir madde olduğundan hamr/içki hükmündedir. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in buyurduğuna göre: "Sarhoş edici her şey, haramdır." Ve bir rivayette de: "Sarhoş edici her şey, içkidir". Bunun üzerine eğer bu alkol bir şeye karışır ve karıştığı şeyde kaybolmazsa bu şey haram olur çünkü bu karışım onu etkilemiştir. Ama eğer bu alkol; karıştığı şeyde kaybolmuş ve ondan hiçbir eser görülüyorsa haram olmaz. Çünkü ilim ehli -Allah onlara rahmet etsin- suyun, kendisini değiştirmeyen necaset ile karışırsa temiz olacağına dair icmâ etmişlerdir. Şüphesiz alkol ile karıştığı şey arasındaki oran çok olabileceği gibi az da olabilir. Küçük olabilir ama bu alkol güçlü olabilir yani karışımda azı bile etki gösterebilir. Az miktarda alkol etkili olabildiği gibi, çoğu etkili olmayabilir. Bu nedenle sonuç olarak ölçüt, etkisidir.

Konuyla ilgili iki mesele mevcuttur:

Birincisi:

İçki duyusal olarak necis midir? Yani bundan sakınmak vacip midir? Elbiseye, bulaşığa bulaştığında yıkanması gerekir mi? Alimlerin cumhuruna göre içki duyusal necis olup dışkı ve idrardan yıkanmak vacip olduğu gibi içkinin bulaştığı yeri, elbiseyi, bulaşığı vb. şeyleri de yıkamak vaciptir. Delil olarak şu ayeti gösterirler: "Ey iman edenler! (Aklı örten) İçki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz." (Maide 90) Rics/pislik, necis demektir. Nitekim yüce Allah şöyle dedi: "De ki: "Bana vahyolunan Kur'an'da bir kimsenin yiyecekleri arasında leş, akıtılmış kan, domuz eti -ki o şüphesiz necistir- ya da Allah'tan başkası adına kesilmiş bir (murdar) hayvandan başka, haram kılınmış bir şey bulamıyorum." (Enam 145) Ayette geçen "rics" ifadesi necis anlamına gelir. Ayrıca şu hadisi de delil olarak göstermişlerdir: Ebû Sa'lebe el-Huşenî -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'e gelip: "Ya Rasulullah! Biz kitap ehli bir kavmin diyarında bulunuyoruz. Biz Müslümanlar, bunların kaplarını kullanıp içlerinde yemek yiyebilir miyiz? ..." diye sordum. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle cevap verdi: "Kitap ehlinin kapları ile ilgili: Eğer siz kitap ehli kaplarından başka yemek kapları bulursanız onların kaplarından yemeyiniz!

Eğer başkasını bulamazsanız yıkayıp onların içinde yiyiniz.” Onların kaplarından yemenin yasak olmasının sebebi onların içlerinde içki, domuz eti vb. haram gıdalar yemeleridir.

İkinci görüş ise içkinin duyusal olarak necis olmadığıdır. Bu görüşü savunanlar şöyle delil getirirler: Asıl olan her şeyin tâhir olmasıdır. Bir şeyin haram olması necis olmasına şart değildir. Tartışmasız zehir haram olduğu hâlde necis değildir. Şer’î kural şöyledir: Necis olan her şey haramdır, fakat her haram olan şey necis değildir. Bunun üzerine içki haram olup necis değildir. Ancak necis olduğuna dair delil ortaya koyulursa hüküm değişir. Diğer delil ise; içkinin haram kılındığı vakitte Müslümanlar içkilerini sokaklara döktüler fakat kaplarını yıkamadılar. Sokak ve çarşılarda dökmeleri necis olmadığına delildir. Çünkü Müslüman bir kimsenin necis olan bir şeyi Müslümanların çarşı pazarına dökmesi caiz değildir. Çünkü Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Lânet edilen iki şeyden sakının!” buyurdular. Ashab, “Lanet edilen iki şey nedir?” diye sordu. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle cevap verdi: “İnsanların yollarında ve gölgelendikleri yerlerde tuvalet ihtiyacını giderenlerdir.”

Şayet içki necis olsaydı kapların yıkanması emredilirdi.

Ayrıca şu hadisi de delil getirirler: Bir adam Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'e; bir tulum şarap hediye etti. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem “Bilir misin ki, Allah bunu haram kılmıştır?” buyurdu. Adam:

— Hayır, cevabını verdi ve hemen birine bir şeyler fısıldadı. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Ona ne fısıldadın?” diye sordu. Adam:

— “Şarabı satmasını emrettim.” dedi.

“Allah, bir şeyi haram kılsa onun ücretini de haram kılar” buyurdular. Bunun üzerine adam tulumu açarak içindekini döktü.

Bu olay Rasulullah’ın huzurunda gerçekleştiği hâlde Rasulullah tulumun yıkanmasını emretmemiştir. Zira içki necis olsaydı tulumun necis olduğunu haber verir ve yıkanmasını

emrederdi.

Duyusal necis olduğunu savunan ve “Ey iman edenler! (Aklı örten) İçki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.” (Maide 90) ayetini delil olarak getirenlere şöyle cevap verdiler:

Yüce Allah rics/necis kelimesini bir eylemle sınırlandırmış ve “şeytan işi” olduğunu söylemiştir zira duyusal necis değildir. Buna delil olarak bilindiği gibi kumar, dikili taşlar ve fal okları duyusal olarak necis değildir. Ancak ifade edilen necaset sözcüğü tüm bu davranışlar ve içki için birlikte zikredilmiştir. “(Aklı örten) İçki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir.” İki konuyu ancak bir delil ile birbirinden ayırabiliriz.

Ebû Sa’lebe el-Huşenî hadisinde bulaşıkların yıkanması emri ise necasetten dolayı değildir ancak kâfirlerin bulaşıklarının kullanmasından sakınmak ve onlardan tamamen uzaklaşmak içindir. Malumdur ki necaset ihtimallerle sabit olmaz ve bu yönde karar verilmez.

Sonuç olarak:

Sorunun cevabında araştırılması ilk konu budur. Alkol, duyusal olarak necis olmadığına göre tâhir/temiz hükmü verilir.

İkinci konu: Şayet parfümlerde çok miktarda bulunmasıyla etkisi varsa içmek dışında başka amaçlarla bunu kullanmak caiz midir?

Cevap: Yüce Allah’ın “Sakının!” sözü genel bir ifade olup tüm kullanım alanlarını kapsar. Yani yeme içme ve sürünme olarak sakınırsınız. Şüphesiz tedbir açısından en doğrusu budur. Ancak içme dışındaki konularda yasak kesin değildir çünkü yüce Allah sakınmanın sebebini şöyle açıklamıştır:

“Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?” Bilindiği gibi ayette geçen sonuçlar ancak içmekle meydana gelir. Bunun üzerine takva açısından bu tür parfümleri kullanmamak daha doğrudur ancak haramlığı kesin değildir. (Fetâvâ Nûr ‘Alâ’d-Derb)

Üçüncüsü:

Kozmetik ürünleriyle ilgili hükümleri öğrenmek için: (20226) nolu soruların cevaplarına bakınız.

En iyisini Allah bilir.